

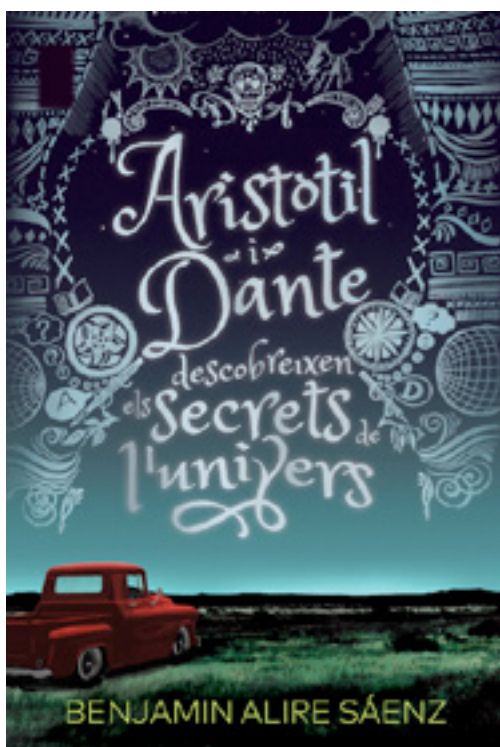
25è

premi
de literatura
protagonista
jove 2020 2021

Aristòtil i Dante descobreixen els secrets de l'univers

Autora:
Sézn, Benjamin Alire

Editorial:
L'Altra Tribu

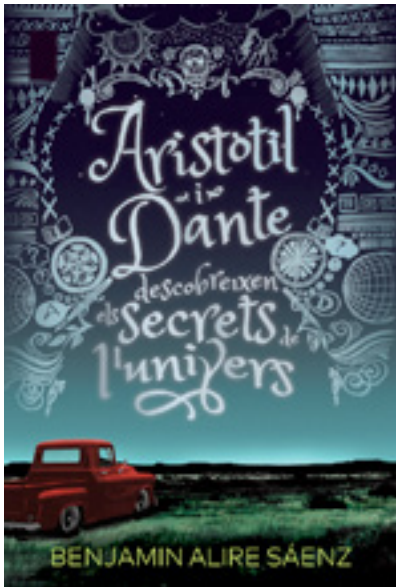

**Obra finalista
de la categoria
de 15-16 anys**

Guies per a la dinamització de les lectures que opten al premi

Autor/a de la guia: Glòria Gorchs

Aristòtil i Dante descobreixen els secrets de l'univers

Autora: Sáenz, Benjamin Alire

Traductora: Maria Climent

Títol original:

Aristotle and Dante discover the secrets of the univers

Lloc d'edició: Barcelona

Editorial: L'Altra Tribu

ISBN: 978-84-120069-3-3

Premis

Lambda Literary Award

Stonewall Book Award de Narrativa LGTB

Michael L. Printz Award de Narrativa Juvenil

Premio Pura Belpré al mejor autor latino

Resum

Quinze anys. Fastiguejat. Deprimat. Així es defineix l'Aristòtil.

Mortificat per una mare que té més amics que no pas ell i per un pare que paeix en silenci els cops que la vida li ha donat, l'Ari viu enfadat amb el món, intentant trobar la manera de ser feliç.

Sovint es refugia a la piscina del barri. Hi va buscant un lloc on amagar-se, lluny de la calor, de companys indesitjables i del neguit de no saber res del germà gran, que té a la presó.

Un dia, just allà, mentre intenta aprendre a nedar tot sol, coneix el Dante i la seva vida ja no tornarà a ser la mateixa.

Xerraire. Segur. Culte. Així podríem definir aquest nou amic que, a part de ser també mexicà, poques coses té en comú amb l'Ari.

L'Aristòtil i el Dante són la cara i la creu, el pessimisme i l'optimisme, dos pols oposats, però mentre discuteixen de còmics, de poesia i de la vida en general i en particular, la seva amistat es va fent tan sòlida que difícilment es podrà trencar.

Breu informació de l'autora

Benjamin Alire Sáenz

Benjamin Alire Sáenz (Old Picacho, Nou Mèxic, 1954) és un activista, pintor, poeta i escriptor de llibres per a infants i joves. Va néixer en una comunitat agrícola situada fora de Las Cruces, Nou Mèxic, i és el quart de set germans.

Es va llicenciar en Filosofia i Lletres l'any 1977 a Colorado i posteriorment va estudiar teologia a Bèlgica. Va exercir de capellà durant uns anys a El Paso, Texas, tot i que va acabar penjant els hàbits per tornar a la universitat a estudiar Literatura Anglesa i Escriitura Creativa.

Després de doctorar-se, va dedicar-se a la docència a la Universitat de Texas, alhora que escrivia llibres per a joves i infants.

El seu llibre *Aristotle and Dante discover the secrets of the universe* va publicar-se l'any 2012 als Estats Units i val a dir que va tenir una resposta de públic espectacular.

Una constant en l'obra de Sáenz és la voluntat de subratllar la determinació i resistència dels pobles del sud-oest que lluiten pels seus drets, contra l'imperialisme cultural i econòmic que pateixen per part de la societat nord-americana.

Elements interessants de l'obra

Aquests elements no els avançarem com a dinamitzadors del grup, però:

- Si apareixen en la conversa, els destacarem i en farem notar la importància.
- Si no apareixen, farem alguna pregunta o observació que pugui portar el grup a qüestionar-la i treure'n alguna conclusió.

1. Els personatges

Un dels punts forts del llibre, i segurament allò que el fa especial, és la consistència i profunditat dels personatges.

Tenim un coneixement dels personatges polièdric perquè se'ns presenten per diferents vies:

- Descripció directa (l'Ari es descriu i descriu el Dante)
- A través de les seves accions
- A través dels seus pensaments (sobretot l'Ari en primera persona i les cartes del Dante)
- Expressant-se amb una veu pròpia a través d'abundants diàlegs

Alhora, els dos nois es presenten dins un **entorn familiar** amb molt pes en la trama, de manera que les famílies esdevenen un protagonista més.

La família no té un paper passiu o negatiu, com passa sovint a la literatura juvenil; tot al contrari, trobem uns pares preocupats, que acompanyen i escolten els seus fills.

Hi ha diferents aspectes intrínsecs en la seva relació de pares i fills que marquen la vida de l'Aristòtil i el Dante:

- Els orígens familiars mexicans, tot i ser estatunidencs
- El passat familiar, els secrets dolorosos, els **silencis** (l'Ari se sent atrapat en **la culpa** de la seva família, p. 93)
- L'atenció i acompanyament constant d'aquests pares respecte als seus fills (p. 120)
- La por dels fills de no complir les expectatives dels pares

2. Destinatari

Malgrat que el públic destinatari és en principi el juvenil, quan l'adult llegeix el llibre té la sensació que l'autor també li vol transmetre alguna cosa.

Podríem dir que l'autor es dirigeix a un doble destinatari?

Al jove li dona esperança, animant-lo a compartir els seus dubtes i problemes identitaris amb l'adult i la família.

A l'adult, pare i mare, els demana que acompanyin els fills, els donin suport i, sobretot, els acceptin tal com són.

3. Narrador protagonista

La història és narrada en primera persona, de manera que sembla que escoltem els pensaments de l'Ari, com si fos el seu diari. Fins i tot podríem pensar que hi ha un interlocutor o que s'ho està explicant a ell mateix.

De fet, l'Ari es presenta com un noi que no para de pensar, amb una veu interior que constantment jutja de manera molt estricta tot allò que fa o que sent.

D'alguna manera tenim la sensació d'estar dins la ment d'un adolescent.

4. Estructura i ritme

El llibre s'estructura en sis parts, cadascuna de les quals té un títol significatiu. Acompanya el títol una frase del text o una cita que ens dona pistes del que ens trobarem a continuació.

Cada part té diferents capítols sense títol, curts i ràpids. Hi ha un cert encadenament entre els capítols, i en algun cas són fins i tot circulars («Pardals que cauen del cel»).

El pas de les estacions, centrant-se en l'estiu, és el que marca l'estructura interna de la trama.

El ritme i la llargària dels capítols és regular, excepte en una de les parts centrals, «*Lletres en una pàgina*», on es nota un canvi, amb més capítols i més curts, coincidint justament amb el curs que el Dante marxa i els dos amics se separen.

La narració és molt cinematogràfica i se'ns dibuixen totes les escenes amb molta força sense necessitat de gaire descripció. El ritme és àgil, sobretot gràcies als **diàlegs**. Com que els personatges estan molt ben definits, l'autor ha prescindit de les acotacions i això els fa encara més directes i vius.

5. Càrrega simbòlica

Segurament el valor simbòlic que prenen diferents elements del relat ajuda a donar profunditat a una història que d'entrada podria semblar més simple o corrent.

En primer lloc trobem el valor de l'**estiu** com aquella estació de l'any on tot és possible, on hi ha més llibertat, amb les seves pròpies regles. L'època de les *«primeres vegades»*.

També hi ha els **ocells**. Pel Dante són febles i petits, però serveixen per ensenyar-nos a mirar el cel, simbolitzen la llibertat. Hi ha l'ocell que salven i enterren, l'ocell que desencadena l'accident, els pardals caiguts presents també en els somnis...

I la **pluja**. La tempesta, la calamarsa i els trons semblen anunciar la desgràcia. «Vaig deixar-me caure als braços d'en Dante i vaig plorar. Ell m'abraçava sense dir res. Un altre secret de l'univers: hi havia dolors que eren com una tempesta que apareixia sense avisar. El matí més clar d'estiu podia acabar en xàfec. Podia acabar en llamps i trons» (p. 246).

El desert. Aquell espai de silenci que tant agrada a l'Ari, on la solitud potser l'ajuda a escapar-se del pes de la culpa que arrossega. *«El desert és solitari i inescrutable»*. *«Qui volia paraules al desert?»* (p. 266).

Les sabates. La mania del Dante amb el calçat, què pot simbolitzar? La necessitat de tocar de peus a terra? La necessitat de trencar alguna norma?

Ajudant-nos amb un diccionari de símbols, segur que podrem trobar algunes pistes. Quin sentit pot tenir, per exemple, el bany a la **piscina** a l'inici i al final de l'obra?

6. Novel·la de creixement personal

Podríem dir que ens trobem amb una novel·la de creixement personal, de descoberta, tot i que també és, de retruc, una novel·la romàntica.

És el moment de deixar enrere la infantesa i la innocència i llençar-se al buit, al món adult.

Com a novel·la de transició, hi trobem els elements que per definició li són propis:

- El missatge final és positiu.
- El Dante i l'Ari es fan preguntes existencials perquè no acaben d'encaixar en el món. No són nens ni tampoc homes. Viuen en un impàs, en una etapa d'aprenentatge.
- La curiositat i alhora la incomprensió de l'amor.
- La lluita interna per entendre i estimar el seu cos.
- Tots dos cerquen l'estabilitat emocional per decidir quina mena de persona volen ser.
- Apareixen, sense censura, temes que preocupen els adolescents, com el tabaquisme, la masturbació o l'alcohol.
- L'Ari i el Dante viuen emocions extremes: noves experiències, primeres vegades, nous aprenentatges... però també dubtes, dolor, malsons, pors...
- Descobreixen que al món hi ha injustícies que poden combatre, però també d'altres que molts cops no podran controlar ni solucionar.

Sovint en aquesta mena de novel·les de transició trobem elements com l'estiu i el viatge. En aquest cas també tenen la seva importància, malgrat que el camí o viatge és més interior, en la quotidianitat de casa.

Tot i això, el viatge que fa el Dante durant un curs escolar desencadena que els dos personatges iniciïn un any d'experimentació exprés: aprendre a conduir, primera relació, apropament a l'alcohol i les drogues...

7. Identitat sexual i cultural

Com a novel·la romàntica podem dir que aporta alguns elements que la fan destacable, perquè, tot i que això està canviant en els darrers anys, a la literatura juvenil encara predominen els protagonistes blancs i heterosexuats amb identitats cisgènere.

En el cas d'*Aristòtil i Dante descobreixen els secrets de l'univers*, és molt interessant el lligam que es crea entre la identitat sexual i la identitat nacional o cultural. Així, tots dos personatges tenen dubtes existencials lligats als seus orígens, perquè tot i viure als Estats Units són d'ascendència llatinoamericana, de Mèxic.

Malgrat aquest punt comú, cada un d'ells viu aquesta identitat de forma diferent. L'Aristòtil se sent lligat a la seva família d'origen, i físicament és morè i amb trets característics del poble mexicà. El Dante, per contra, no té lligams amb aquesta cultura ni físicament ni culturalment.

Ara bé, en la novel·la apareixen alguns tòpics i estereotips que en el cas de la identitat sexual prenen un pes molt important. Així, la figura del macho, l'estereotip d'home dur, violent, de la cultura mexicana és una llosa que l'Ari arrossega al llarg de tota la història. Com pot acceptar que és homosexual sense traïr els seus orígens?

No és estrany que no suporti veure mostres de tendresa: que el Dante plori, que es facin petons entre la família, les converses íntimes... Com més fràgil es mostra el Dante, més es desperta la violència en l'Ari.

Aquests trets identitaris també provoquen un altre binomi en el sentit oposat. És a dir, la discriminació i els atacs que reben els personatges també tenen aquest doble motiu: la discriminació per gènere i per nacionalitat.

Possibles propostes per a una presentació de l'obra i la seva mediació

Abans de llegir el llibre

1. Títol

El títol del llibre és força curiós i ens pot donar joc a plantejar les nostres hipòtesis. Què us suggereix?
Aristòtil i Dante descobreixen els secrets de l'univers

També podem preguntar-nos pels subtítols de les parts que trobem a la taula inicial (p. 5):

Cap. 1 Les normes diferents de l'estiu

El problema amb la meua vida era que havia estat idea d'algú altre.

Cap. 2 Pardals que cauen del cel

Quan era petit, sovint em despertava pensant que el món s'estava a punt d'acabar.

Cap. 3 El final de l'estiu

Recordes

l'estiu de la pluja...?

Has de deixar caure tot el que vol caure. Karen Fiser

Cap. 4 Lletres en una pàgina

Hi ha paraules que no aprendré mai a lletrejar.

Cap. 5 Recorda la pluja

Passar les pàgines a poc a poc buscant significats. W. S. Merwin

Cap. 6 Tots els secrets de l'univers

Durant tota la joventut t'he estat buscant sense saber què buscava. W.S. Merwin

2. Les normes diferents

A la pàgina 7 del llibre trobem la dedicatòria que fa l'autor:

«A tots els joves que han hagut d'aprendre a jugar amb normes diferents».

A qui es deu referir? Quines poden ser aquestes normes diferents? Estan escrites?

Per declaracions de l'autor, sabem que Benjamin Alire Sáenz va escriure aquesta novel·la com un exercici terapèutic, per intentar entendre la seva sexualitat i superar els seus problemes emocionals. Els abusos sexuals que va patir de jove li van dificultar acceptar la seva homosexualitat, i per això de més gran va voler fer d'altaveu de la lluita LGTBI a les seves novel·les.

Després de llegir el llibre, podem tornar a tractar aquest tema (punt 7).

Mentre llegim el llibre

Mentre llegim el llibre, fixem-nos en els punts següents.

3. Els personatges

Al llarg de la lectura se'ns van dibuixant molt clarament els dos protagonistes del llibre, fins al punt de sentir-los íntims.

a. L'Aristòtil i el Dante tenen uns noms que d'entrada ens semblen peculiars, amb una càrrega històrica important. Sabeu qui eren aquests personatges? Té algun sentit que es diguin així?

b. Coneixem moltes coses d'ells gràcies a tot el que n'explica l'Ari. Però el Dante també ens parla de l'Ari. Ho fa a través d'aquest quadre:

Noctambuls, d'Edward Hopper

«[...] Estic enamorat d'aquest quadre. De vegades, crec que tothom és com la gent d'aquest quadre, tothom perdut en els seus universos privats de dolor o pena o culpa, tothom remot i inescrutable. El quadre em recorda a tu. Em trenca el cor» (p.175)

Què creus que hi veu el Dante, en aquest quadre, que li recordi l'Ari? El seu propi univers de culpa i dolor? Solitud? Aïllament?

c. A banda, el Dante ens explica que el seu quadre preferit és aquest altre. Què us suggereix? Per què creieu que desperta tantes emocions en el Dante?

d. I per acabar, seguint el joc que proposa el Dante, busqueu un quadre que us representi. Els podeu penjar a la classe, anònimament, i jugar amb els companys a endevinar-vos.

El rai de la Medusa, de Théodore Géricault

Després de llegir el llibre

Després de llegir el llibre, passeu al punt 4.

4. Referències literàries

Gràcies al Dante l'Ari descobreix algunes obres de la literatura universal que sovint són tema de conversa entre ells, i fins i tot amb el seu pare.

a. En coneixeu algunes?

- *El cor de les tenebres* de Joseph Conrad
- *El raïm de la ira* de John Steinbeck
- *Guerra i pau* de Lev Tolstoi
- *El sol també s'aixeca* d'Ernest Hemingway
- Poesia de William Carlos Williams
- Poesia de Walt Whitman
- Els còmics de l'Archie, la Veronica, Superman, Batman, Spiderman, Hulk.

b. Una possibilitat és buscar algun poema de **William Carlos Williams** i veure si és veritat això que diu l'Ari a la pàgina 37:

«Vaig arribar a pensar que els poemes eren com les persones. Hi havia persones que les calaves de seguida. I algunes que no hi havia manera, i que no calaries mai».

c. També podem investigar l'argument i les adaptacions del llibre de Conrad, que de ben segur ens farà pensar en la història del senyor Quintana.

5. La banda sonora de l'Aristòtil i el Dante

Al llarg del llibre apareixen força referències musicals. Recordeu quins músics citen? Els coneixeu?

- Alone (Heart)
- La bamba (Los Lobos)
- Abbey Road (The Beatles)

- The Long and Winding Road (The Beatles)
- Faith (George Michael)
- I still haven't found what I'm looking for (U2)
- Madonna
- Alice Cooper
- Carlos Santana

De fet, si entreu a Spotify hi ha diverses llistes creades per fans de la novel·la. Només heu de buscar pels noms dels protagonistes. Us encaixen les cançons amb el caràcter de l'Ari i el Dante?

6. Fan art i fan fiction

Si tenim en compte la gran quantitat de productes artístics i literaris que trobem per les xarxes inspirats en la història de l'Aristòtil i el Dante, podem intuir que el llibre ha agradat a molts lectors.

A banda de les llistes musicals de Spotify, a plataformes com Wattpad podem trobar segones parts escrites per fans i, fins i tot, la novel·la explicada des del punt de vista del Dante.

A Pinterest hi ha taulells que recreen escenes dels protagonistes i juguen a fer noves versions de la coberta; també hi ha il·lustracions, muntatges amb frases i fins i tot collages fotogràfics que intenten resumir el llibre o definir l'estètica de cada un dels personatges.

danteagainstshoes.tumblr.com

weheartit.com

Potser tots aquests productes ens poden ajudar a parlar del llibre o inspiren alguns alumnes a fer les seves creacions plàstiques o literàries.

Crear (o descriure quins elements inclouria) una coberta alternativa amb allò que per a nosaltres és l'essència del llibre pot ser un bon exercici. I fins i tot crear cobertes per a cada una de les parts del llibre.

Més enllà del llibre

Més enllà del llibre, podem parlar d'alguns dels temes que hi apareixen.

7. Obrim debat: racisme i homofòbia

En el punt 2 havíem parlat de com Benjamin Alire Sáenz volia posar de manifest la discriminació que patia el moviment LGTBI.

Però en el llibre no només trobem la discriminació que pateix el col·lectiu homosexual, sinó que també es fa palesa la discriminació racial que pateixen els americans d'origen mexicà.

Ho heu notat? Recordeu fragments del llibre que il·lustrin aquests fets?

La novel·la se situa als anys vuitanta. Creieu que aquesta tendència antimexicana continua viva en l'actualitat als Estats Units? Recordeu alguna notícia de la premsa que hi estigui relacionada?

I en la nostra realitat més directa, a l'institut i a la nostra ciutat, penseu que les situacions discriminatòries han disminuït, es mantenen o han augmentat?

8. Ficció i diversitat de gènere

Arran de la història de l'Ari i el Dante, parlem de la literatura romàntica i de les novel·les, còmics, pel·lícules o sèries que coneixen. Hi ha un ventall prou ampli de models, estils i formes d'estimar? Hi ha prou diversitat de gènere perquè tothom s'hi pugui sentir representat? Aprofitem per parlar-ne: tot s'hi val? Caldria censurar-ne algunes on apareixen relacions tòxiques? Qui ho decideix? Quines similituds i diferències hi ha entre elles?

Seleccionem i compartim fragments que ens hagin sorprès, agradat, molestat...

Alguns fragments d'aquest article de Bel Olid ens poden ajudar a engegar el debat sobre el tractament de la sexualitat a la literatura juvenil:

https://criatures.ara.cat/lectura/literatura-infantil-i-juvenil-lgtbi_0_2437556226.html

«Durant anys ens han acostumat a històries protagonitzades pels mateixos personatges de sempre: heterossexuals. Ara, a poc a poc, es van publicant més històries amb protagonistes gais, transsexuals o bisexuals, per exemple, tot i que encara queda un llarg camí per recórrer. Estem lluny de la normalitat. En cap cas estem davant d'una moda de literatura LGTBI».

«Crec que hem de deixar d'esperar, com a lectors, que quan fas una novel·la amb un protagonista bi, trans, etc., la història hagi de girar sempre al voltant d'aquest tema. D'altra banda, tampoc podem exigir que els protagonistes concrets representin tot el col·lectiu. Als heterossexuals no se'ls demana, oi? Els protagonistes han de ser diversos i com més variats millor».

I també podem escoltar, en aquest enllaç, tres especialistes en literatura juvenil recomanant obres que intenten trencar estereotips de gènere: Júlia Baena, Marta Cava i Marina Llompart.

<https://www.ccma.cat/catradio/alcarta/les-dones-i-els-dies/recomanacions-literaries-per-joves-fo-ra-estereotips-de-genera/audio/1075780/>

Mapa de preguntes per a la conducció d'una conversa literària de l'obra

Seguint la línia del mètode *Dime* d'Aidan Chambers, us proposem:

- Començar sempre amb preguntes bàsiques, que giren entorn de l'entusiasme i els desconcerts.
- Partir sempre d'allò més personal o particular per arribar al més genèric o teòric.
- Mesurar l'abast de cada pregunta que plantejem perquè potser és massa àmplia i la resposta exigeix un gran coneixement i molta seguretat.
- No oblidar que és més interessant preguntar-nos què ens ha despertat l'obra a nosaltres que no pas quina era la intenció de l'autor.
- No cal fer totes les preguntes, només són una proposta d'inici.

Seguint la línia del mètode *Dime* d'Aidan Chambers, us proposem:

- Començar sempre amb preguntes bàsiques, que girin entorn de l'entusiasme i els desconcerts;
- Partir sempre d'allò més personal o particular per arribar al més genèric o teòric;
- Mesurar l'abast de cada pregunta que plantejem perquè potser és massa gran i la resposta exigeix un gran coneixement i molta seguretat;
- No oblidar que és més interessant preguntar-nos què ens ha despertat l'obra a nosaltres que no pas quina era la intenció de l'autor.
- No cal fer totes les preguntes, només són una proposta d'inici.

Les preguntes bàsiques:

- T'ha agradat alguna cosa d'aquest llibre?
- Hi ha alguna cosa que no t'hagi agradat d'aquest llibre?
- T'has avorrit? Te n'has saltat parts?...
- Hi ha alguna cosa que t'ha desconcertat del llibre? Que no hagi entès?
- Hi ha connexions amb altres llibres, pel·lícules o videojocs... que has llegit? Coses que es repeteixen, que no és el primer cop que trobes...

Les preguntes generals:

- El primer cop que vas veure el llibre, abans de llegir-lo, quina mena de llibre vas pensar que seria? És el que havies imaginat?
- T'ha fet pensar en algun altre llibre que ja has llegit? En què és igual o diferent?
- Mentre el llegies, vas trobar frases o altres coses que tinguin a veure amb el llenguatge, que et van agradar? O que no et van agradar?
- Si l'escriptor et preguntés què pots millorar del llibre, què li diries?
- Hi ha alguna cosa de les que parla el llibre que t'hagin passat a tu?
- Quan estaves llegint el llibre, tenies la impressió de veure una pel·lícula dins el teu cap?
- Quantes històries diferents s'expliquen en aquesta història?
- Què diries als teus amics sobre aquest llibre?

- Penses en algú a qui li agradaria?
- El donaries a lectors més grans o menys que tu?
- Creus que és un llibre que s'ha de presentar o millor no dir-ne res abans?
- De les opinions que han sortit a la tertúlia, hi ha alguna cosa que t'hagi sobtat?
- Quan penses en el llibre, ara que ja l'hem llegit... què creus que és el més important per a tu, d'aquesta lectura?
- Algú sap alguna cosa de l'autor? De quan i com va escriure el llibre?
- Com has llegit el llibre: ràpid o a poc a poc? D'una tirada? T'agradaria tornar-lo a llegir?

Preguntes especials: Preguntes concretes d'Aristòtil i Dante descobreixen els secrets de l'univers

- T'ha agradat alguna cosa d'aquest llibre?
- Hi ha alguna cosa que no t'hagi agradat d'aquest llibre?
- T'has avorrit? Te n'has saltat parts?...
- Hi ha alguna cosa que t'ha desconcertat del llibre? Que no hagi entès?
- Hi ha connexions amb altres llibres, pel·lícules o videojocs... que has llegit? Coses que es repeteixen, que no és el primer cop que trobes...

Temps

- **Quant** temps dura aquesta història? Tenen importància les estacions? Quin significat té l'estiu? Es reflecteix en com s'organitza el llibre?
- Estàs d'acord que l'estiu té les seves pròpies regles?
- **Quan** passa? Com ho has notat? La història seria diferent en l'actualitat? Amb mòbils i pel que fa als drets...?
- **On** passa la història?
 - Quins espais creus que són importants? El desert, la piscina... et sembla que tenen algun significat especial?
 - És important la relació que tenen els personatges amb el país (els Estats Units/Mèxic)? Tot passa en un mateix territori excepte el viatge del Dante. Quin sentit pot tenir aquest allunyament?
 - Canvia la manera d'explicar la història?

Personatges

- Qui és o qui són els protagonistes de la novel·la?
- Quin t'ha interessat més?
- Creus que l'Aristòtil i el Dante estan al mateix nivell?
- Creus que les famílies també són protagonistes?
- Què opines d'aquesta visió: els protagonistes són la família Mendoza i el Dante només és el detonant que desencalla tot el seu bloqueig?
- Quina por té el Dante amb relació als seus pares?
- L'Aristòtil i el Dante són personatges antagònics? L'Ari és «*un mexicà amb una visió tràgica de la vida*». El Dante és «*un americà optimista*» (p. 27)

O tenen més coses en comú de les que creuen?

- Quina relació tenen l'Ari i el Dante amb els seus pares?
- Us ha sorprès? Sembla la relació que tens tu amb els teus pares?
- Quin paper tenen les amigues de l'Ari: la Gina Navarro, la Susie Byrd? I la Ileana?
- Quin paper fa la tieta Ophelia?

Símbols

- El desert, la piscina... et sembla que tenen algun significat especial?
- Canvia la manera d'explicar la història?
- Quins altres símbols has vist?

Narrador

- Qui explica la història?
- Has tingut la sensació d'estar dins el seu pensament?
- L'Ari ens explica com se sent i què fa ell i què fa el Dante. Però sentim en alguns moments les seves veus?

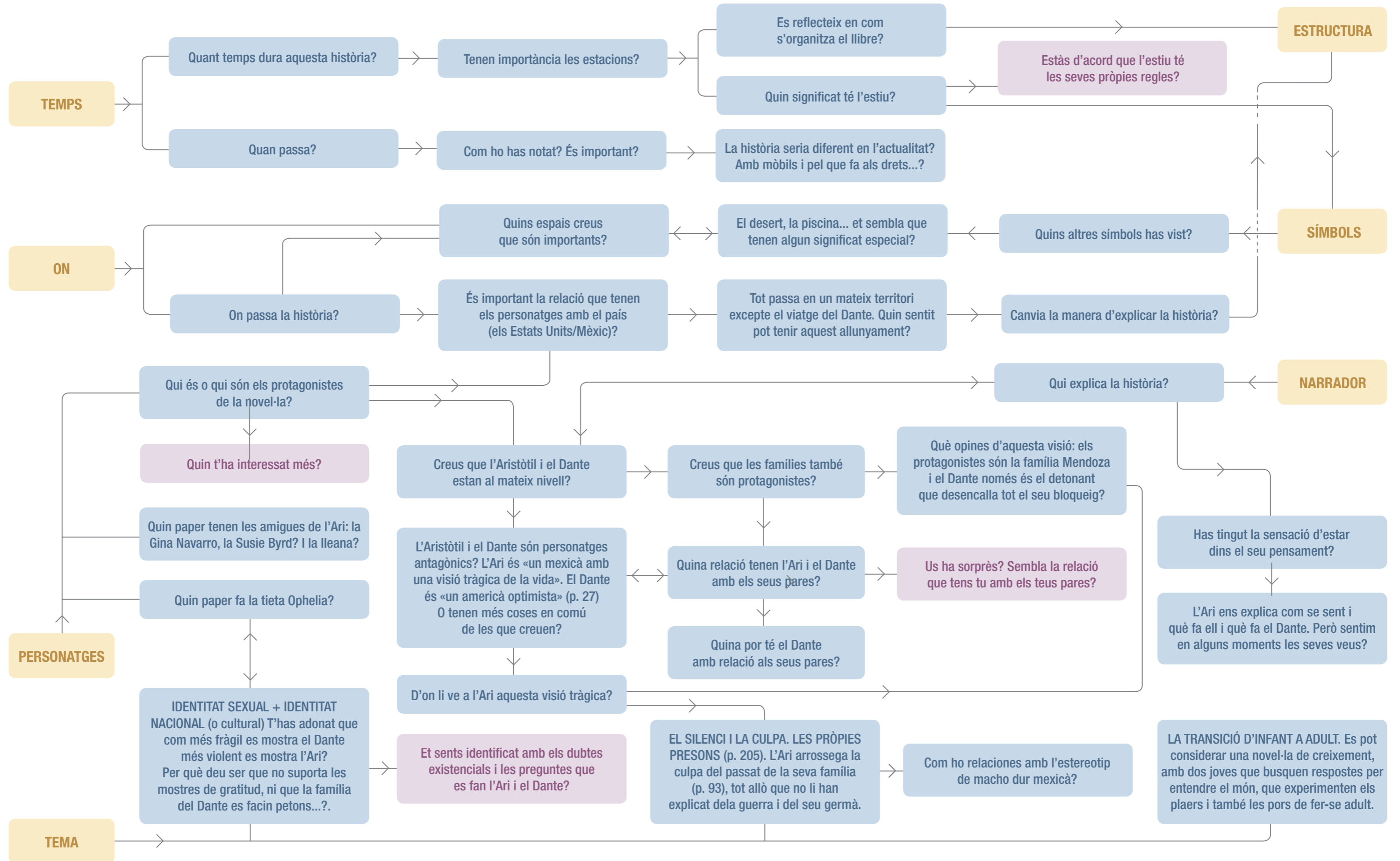
Temes

- D'on li ve a l'Ari aquesta visió tràgica?
- **EL SILENCI I LA CULPA. LES PRÒPIES PRESONS** (p. 205). L'Ari arrossega la culpa del passat de la seva família (p. 93), tot allò que no li han explicat de la guerra i del seu germà.
- **IDENTITAT SEXUAL + IDENTITAT NACIONAL** (o cultural) T'has adonat que com més fràgil es mostra el Dante més violent es mostra l'Ari? Per què deu ser que no suporta les mostres de gratitud, ni que la família del Dante es facin petons...?

Com ho relaciones amb l'estereotip de *macho* dur mexicà?

- **LA TRANSICIÓ D'INFANT A ADULT**. Es pot considerar una novel·la de creixement, amb dos joves que busquen respostes per entendre el món, que experimenten els plaers i també les pors de fer-se adult. Et sents identificat amb els dubtes existencials i les preguntes que es fan l'Ari i el Dante?

Esperem que la guia us sigui d'utilitat a l'hora de dinamitzar la lectura, i us recomanem també que consulteu que la **guia que ha elaborat l'editorial**.

Atès el caràcter docent d'aquesta publicació, per a la citació de fragments de textos d'altri i la reproducció de fotografies procedents d'obres publicades (de les quals se cita adequadament la font i el nom de l'autor) ens acollim al dret de citació reconegut a l'article 32.1 del Text refós de la Llei de propietat intel·lectual, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/1996, de 12 d'abril, i a l'article 10.2 del Conveni de Berna per a la Protecció de les obres literàries i artístiques, de 9 de setembre de 1886; per tant, aquest treball està exempt de la necessitat d'autorització i abonament dels drets d'autor.